

Gdańsk, 12 kwietnia 2023r.

dr hab. Sylwia Mrozowska, prof. UG
Instytut Politologii
Wydział Nauk Społecznych
Uniwersytet Gdański

Recenzja osiągnięcia naukowego dr. Roberta Grochowskiego ubiegającego się o stopień naukowy doktora habilitowanego w zakresie dyscypliny nauki o polityce i administracji na podstawie cyklu publikacji p.t. *Nielegalne i szkodliwe treści w internecie. Perspektywa politologiczno-prawna*

Dr Robert Grochowski uzyskał stopień naukowy doktora nauk humanistycznych w zakresie nauki o polityce nadany uchwałą Rady Wydziału Nauk Politycznych i Dziennikarstwa Uniwersytetu Adama Mickiewicza w Poznaniu w dniu 9 listopada 2009r. na podstawie przedstawionej rozprawy doktorskiej p.t. *Granice prawne i etyczne reklamy*. Promotorem dysertacji Habilitanta był prof. zw. dr hab. Jacek Sobczak. Ponadto w 2003r. Habilitant uzyskał tytuł licencjata w zakresie komunikacji społecznej w Wyższej Szkole Umiejętności Społecznych w Poznaniu oraz dwa lata później tytuł magistra filozofii w zakresie komunikacji społecznej w Instytucie Filozofii na Wydziale Nauk Społecznych im. Uniwersytetu Adama Mickiewicza w Poznaniu (tytuł pracy magisterskiej: *Proces komunikacyjny w przekazie reklamowym – jego specyfika i skutki*), zaś w 2006r. ukończył studia podyplomowe w zakresie reklamy i promocji - również na Uniwersytecie Adama Mickiewicza w Poznaniu.

Od 2011r. dr Robert Grochowski jest zatrudniony na stanowisku wykładowcy w Akademii Kultury Społecznej i Medialnej w Toruniu. Ponadto podejmował pracę w Collegium Europaeum Gnesense Uniwersytetu Adama Mickiewicza w Poznaniu, na Wydziale Filologii Polskiej i Klasycznej Uniwersytetu Adama Mickiewicza w Poznaniu oddział w Kaliszu, Wyższej

Szkole Bezpieczeństwa w Poznaniu oraz w Katedrze Dziennikarstwa, Nowych Mediów i Komunikacji Społecznej Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy.

Ocena osiągnięcia naukowego będącego podstawą wniosku o nadanie stopnia naukowego doktora habilitowanego wynikająca z art. 16 ust. 2 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki

Habilitant przedstawił do oceny osiągnięcie naukowe składające się z 1 monografii, 3 artykułów w czasopismach naukowych oraz 1 rozdziału w pracy zbiorowej, które stanowią uzupełniający się merytorycznie cykl publikacji zatytułowany *Nielegalne i szkodliwe treści w internecie. Perspektywa politologiczno-prawna*.

Zagadnienie badawcze, które stanowi istotę cyklu publikacji jest niezwykle aktualne. Internet stał się najbardziej czytelnym symbolem globalizacji komunikowania. Możliwości, jakie stwarza jako płaszczyzna komunikacji oraz jej profesjonalizacja, komercjalizacja i postęp w rozwoju technologii komunikacyjno-informacyjnych powodują, że trudno znaleźć taką sferę funkcjonowania jednostki, społeczeństwa, państwa, organizacji międzynarodowej, która nie uległaby „przeobrażeniu” przez wykorzystanie narzędzi internetowych. Tym „przeobrażeniom” poświęcono wiele miejsca w literaturze przedmiotu i w kontekście tematycznym monografia pt. *Polityka Unii Europejskiej wobec nielegalnych treści w internecie* nie jest nowatorska. Habilitant uzupełnia jednak istniejące piśmiennictwo prezentując oryginalne podejście włączenia się do dyskursu na temat szans i zagrożeń związanych z transformacją cyfrową oraz sposobom przeciwdziałania tym ostatnim. Ponadto dr Robert Grochmalski przedmiotem swoich badań uczynił zagadnienia stanowiące poważny i aktualny problem społeczny, tym samym nadając wynikom swojej pracy naukowej wyraźny potencjał praktyczny i choćby w ujęciu oceny parametrycznej jednostek naukowych otwierając możliwość wykazania wpływu społecznego prowadzonych badań w zakresie dyscypliny nauka o polityce i administracji.

W monografii *Polityka Unii Europejskiej wobec nielegalnych treści w internecie* autor podjął się poszukiwania odpowiedzi na dwa główne pytania badawcze: czy treści nielegalne w

internecie faktycznie stanowią tak duże zagrożenie dla ochrony bezpieczeństwa oraz godności i prywatności człowieka? oraz czy Unia Europejska i Polska są w stanie stworzyć przepisy, które przestrzegane będą w stosunku do treści nielegalnych i nadążą za postępem cyberprzestrzeni? Próba poszukiwania odpowiedzi na powyższe pytania została osadzona na wybranych przez autora zjawiskach: cyberzagrożeń, wolności słowa w internecie oraz nadużywania tej wolności, pornografii, wiktylizacji, prostytucji, rasizmu, faszyzmu, ksenofobii, treści terrorystycznych, prawa do bycia zapomnianymi i nielegalnej reklamy oraz zawężona do prawa i polityki państwa polskiego i Unii Europejskiej. Jest to wybór słuszny, pozwala bowiem pomimo złożonej problematyki, którą podejmuje Autor publikacji na czytelną prezentację procesu udowadniania postawionych tez i weryfikacji hipotez poprzez wyraźnie określone ramy chronologiczne, tematyczne i cezurę czasową. Cennym zabiegiem jest odwoływanie się do przykładów obecnych w dyskursie medialnym i niezwykle istotnych z punktu widzenia społecznego i politycznego. To dobra strona recenzowanej pracy, która jest bardzo obszerna (ponad 700 stron!). W wielu miejscach publikacji brakuje jednak wykresów, tabel i rysunków. W przypadku tak obszernej monografii mogłyby one uporządkować wywód autora i spowodować, że stałby się on bardziej czytelny i łatwiejszy do prawidłowej interpretacji.

Strukturę pracy tworzą: wykaz skrótów (8 ss.), wstęp (24 ss.), cztery rozdziały (rozdział pierwszy: 147 ss.; rozdział drugi: 132 ss.; rozdział trzeci: 182 ss.; rozdział czwarty: 115 ss.), zakończenie (12 ss.), źródła (60 ss.), bibliografia (24 ss.). Rozdziały zawierają w sobie każdorazowo elementy opisu, wyjaśnienia i predykcji, co w przypadku recenzowanej pracy posiada uzasadnienie ze względu na jej wielowątkowość i złożoność.

W każdym niemal z rozdziałów Autor dokonuje analizy pojęciowej, co staje się miejscami zbędne i odciągające czytelnika od głównego tematu pracy. Rozdział pierwszy zatytułowany „Bezpieczeństwo i cyberzagrożenia” wydaje się być dedykowany zagadnieniom definicyjnym. Tak też brzmi tytuł punktu pierwszego „Definicyjne ujęcie bezpieczeństwa”, w którym aż 30 stron Autor poświęca kwestiom terminologicznym. Niestety w kolejnych rozdziałach ponownie stykamy się z obszernymi wyjaśnieniami i porównaniami terminów i pojęć. Wszystkie one powinny znaleźć się w jednym miejscu lub ulec znacznemu skróceniu. W obecnym kształcie czytelnik odnosi wrażenie, że każdy rozdział pracy żyje własnym życiem i

opowiada inną historię, zaś Autor dzielił się z czytelnikiem całym procesem swojej pracy krok po kroku przywołując wszystkie definicje i różnorodne perspektywy, które znajdują się w literaturze źródłowej. Prawdopodobnie przyczyna tego zabiegu może być bardzo prosta. Habilitant chciał pokazać jaki trud i wysiłek włożył w opracowanie prezentowanej tematyki i że wykonał prawidłowo przegląd literaturowy. Nie mam wątpliwości, że w tym zakresie tak właśnie jest. Potwierdza to również obszerna baza źródłowa i bibliografia, do której wrócę w kolejnej części recenzji. Dr Robert Grochmalski jest znawcą prezentowanego tematu w tym zakresie. Uważam jednak, że tendencja do zbytniego zatrzymywania się nad niektórymi wątkami i encyklopedyczne wyjaśnienia mogłyby znaleźć miejsce w odrębnej publikacji, a nawet każdy z rozdziałów mógłby stanowić taką.

Rozdział pierwszy poświęcony w całości bezpieczeństwu i cyberzagrożeniom dokładnie tak jak Autor wskazuje we wstępie ma na celu wprowadzenie czytelnika do zagadnienia tak, aby przygotować go do zasadniczej części publikacji. Posiada on charakter opisowy i charakteryzuje się wysokim walorem poznawczym.

Na uwagę tej części monografii zasługuje m.in. podrozdział drugi „Geneza i ewolucja cyberzagrożeń w sieci”. Autor podkreśla, że pierwsze odnotowane nadużycie komputerowe (cyberprzestępstwo) miało miejsce już w 1820 r. (s.72), zaś na większą skalę nadużycia tego typu zaczęły pojawiać się pod koniec lat 40. XX w. Przedstawiając zagadnienie dr Robert Grochmalski odnosi je do chronologii rozwoju urządzeń komputerowych i internetu przywołując przy tym odpowiednie przykłady z dużą dbałością o całościowe przedstawienie zagadnienia. Warto zwrócić uwagę na przywoływane wyniki badań prowadzonych nad nadużyciami komputerowymi na terenie USA, zwłaszcza na kilka kategorii wymiarów nadużyć oraz próbę skategoryzowania metod-przestępstw, wśród których znajdują się: *hacking, cracing, phreaking, carding, creating computer viruses, pishing, warez, spamming, bluesnarfing, wardriving, cybersquatting, stalking, trolling, grooming, pharming* i wiele innych. Autor bardzo skrupulatnie podchodzi do przedstawienia kategorii przestępstw. Cenne są przypisy, które prowadzą czytelnika do literatury przedmiotu będącej poza głównym nurtem pracy, zawierają wiele ciekawych uzupełnień i otwierają nowe ciekawe i ważne tematy do analizy.

Rozdział drugi recenzowanej pracy koncentruje się na wolności wypowiedzi w internecie i obejmuje dwa podrozdziały, pierwszy dotyczący problematyki wolności słowa odniesieniu do państw demokratycznych, drugi z kolei do cyberzagrożeń w ograniczaniu praw i wolności słowa. W przypadku tej części pracy ma ona charakter wprowadzenia do głównego merytorycznego tematu jakim są nielegalne treści w internecie. Zagadnienia poruszane w rozdziale drugim powinny być mocniej powiązane z rozdziałem trzecim albo wręcz zostać włączone do kolejnego rozdziału. W obecnym kształcie oba rozdziały stanowią odrębne całości pomimo ich przyczynowo-skutkowego powiązania. Najważniejszą częścią rozdziału drugiego jest jak napisał sam autor *ukazanie nadużyć wolności słowa a'propos treści nielegalnych* (s.24). Analiza obejmuje poziom ochrony gwarantowanej wypowiedzi naruszających prawo, z uwzględnieniem standardów międzynarodowych oraz orzecznictwa ETPC, co stanowi uzasadnienie dla skoncentrowania się w tym miejscu na źródłach prawa. Analiza została przeprowadzona rzetelnie a liczba źródeł, na które powołuje się Autor jest imponująca. Potwierdza to po raz kolejny znajomość tematu przez Habilitanta i sprawne poruszanie się po niełatwej materii, jaką stanowią zbiory aktów prawnych i dokumentów.

Dwa kolejne rozdziały książki są biorąc pod uwagę tytuł publikacji - *Polityka Unii Europejskiej wobec nielegalnych treści w internecie* - zasadniczą częścią monografii. Rozdział trzeci zatytułowany *Treści nielegalne w internecie jako czyny zabronione ze względu na charakter zawartych w nich informacji* jest najbardziej obszerny w całej pracy i obejmuje ponad 180 stron. W rozdziale podjęta została próba zbadania treści pornograficznych oraz pornografii pedofilskiej, prostytucji w internecie i czynów okołoprostytucyjnych, mowy ekstremalnej, treści faszystowskich, rasistowskich oraz ksenofobicznych w kontekście regulacji prawnych: międzynarodowych, europejskich i polskich. Autor podjął się również analizy treści terrorystycznych oraz niedozwolonej reklamy porównawczej. W tej części pracy Habilitant podejmuje aktualny i bardzo ważny temat z punktu widzenia obecnej dynamiki rozwoju internetu i jego potencjalnego wpływu na sfery ekonomiczną, polityczną i społeczną zarówno poszczególnych państw członkowskich jak i całej Unii Europejskiej. Internet przyczynił się do upowszechnienia *zachodniej* koncepcji wolności na niespotykaną przed jego wynalezieniem skalę, ale wraz z tym pojawiły się wyzwania związane z możliwościami

korzystania z wolności słowa w legalny sposób. Przywoływane w monografii przykłady pokazują wyraźnie jak trudne jest sprostanie tym wyzwaniom i jaką rolę w tym procesie może odgrywać współpraca międzynarodowa. Tym zagadnieniom poświęcony jest rozdział czwarty recenzowanej publikacji, który dotyczy polityki Unii Europejskiej i Polski w zakresie bezpieczeństwa treści w internecie.

O tym, że przedmiot badań Habilitanta jest złożonym wyzwaniem w sferze praktycznej świadczy opinia Komisji Europejskiej, która podkreśla w swoich stanowiskach, że zwalczanie i usuwanie nielegalnych treści w internecie nie jest wystarczająco skuteczne. Fakt jednoczesnej realizacji przez Unię Europejską ambitnej polityki *Droga ku cyfrowej dekadzie*, która ma wzmocnić przywództwo cyfrowe Unii Europejskiej stawiając kwestie cyberbezpieczeństwa i ochrony wolności słowa oraz nielegalnych treści w samym centrum polityki tej organizacji potwierdza po raz kolejny jak ważna jest tematyka badawcza podejmowana przez Habilitanta. W rozdziale czwartym monografii dr Robert Grochowski odnosi się bezpośrednio do wspomnianych wyżej kwestii przedstawiając prawa i obowiązki usługodawców internetowych oraz ich odpowiedzialność, poddając analizie normy odpowiedzialności, prawa do zapomnienia oraz prezentując instrumenty prawne służące zapobieganiu rozprzestrzeniania się i zwalczania nielegalnych treści w internecie. Rozdział ten stanowi wnikliwe studium problematyki stosowania i egzekwowania zasad odpowiedzialności dostawców dostępu do internetu i innych usługodawców sieciowych oraz instrumentów prawnych i pozaprawnych służących zapobieganiu rozprzestrzeniania się i zwalczania nielegalnych treści w internecie.

Odnosząc się do kwestii metodologicznych na podkreślenie zasługuje prezentacja zastosowanych metod i technik badawczych (komparatystycznej, ekstrapolacji, egzegezy tekstu, porównawczo-prawnej, derywacyjnej oraz analizy systemowej) oraz podejścia badawczego. Wyraźnie określony został cel pracy, tezy i hipotezy, pytania badawcze oraz metody ich udowodnienia i weryfikacji. Dr Robert Grochowski konsekwentnie realizował założenia poczynione w tym obszarze we *Wstępie* pracy, odnosząc się do nich w *Zakończeniu*. Autor określił kiedy i dlaczego zastosował konkretne metody badawcze i podsumował wyniki swojego podejścia. Niestety Habilitant zbyt mało uwagi poświęcił kwestiom teoretycznym i osadzeniu pracy naukowej w konkretnych perspektywach teoretycznych. Właśnie w tym

zaniedbaniu upatruję niedociągnięcia pracy, które zawierają się m.in. w braku zachowania dyscypliny równowagi w strukturze pracy. Objętość rozdziałów jest zróżnicowana nawet w zakresie 50 stron. Dla czytelnika pracy stanowi to wyraźny dowód, że Autor nie potrafił dokonać syntezy niektórych ustaleń naukowych. Z drugiej strony pokazuje to bardzo dużą potrzebę Habilitanta dzielenia się wszystkimi „odkryciami naukowymi”, co potęguje zapewne styl publikacji powiązany z wymogami pracy przygotowywanej na stopień naukowy. Niestety w tym przypadku potencjał pracy i wartość recenzowanej monografii zostały z tego powodu zubożone. Zmniejszenie objętości pracy, większa proporcjonalność prezentowanych treści oraz podejście syntetyczne do wyników pracy naukowej zdecydowanie wpłynęłoby na lepszy odbiór tej wartościowej publikacji. Zważywszy jednak na zakres źródeł (59 ss.) i bibliografię (24 ss.), którą wskazał Autor jako bazę danych źródłowych można zrozumieć stopień trudności wyboru podejścia syntetycznego. Materiał źródłowy stanowią akty normatywne (międzynarodowe, europejskie, krajowe), orzecznictwo, w tym Europejskiego Trybunału Praw Człowieka i Europejskiej Komisji Praw Człowieka, Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, zaś w wymiarze krajowym: Sądu Najwyższego, Sądów Administracyjnych, Sądów Rejonowych. Ponadto orzecznictwo sądów zagranicznych, projekty aktów normatywnych, dokumenty urzędowe, raporty, plany, kodeksy. Bibliografia obejmuje różnorodność źródeł: od klasycznych pozycji politologów polskich i zagranicznych po publikacje przedstawicieli nauk pokrewnych niezbędnych do przedstawienia ustaleń naukowych złożonej problematyki, którą zajmuje się Habilitant. Wybór literatury potwierdza docieklivość Habilitanta i pasję badawczą.

Podsumowując ocenę głównej publikacji składającej się na osiągnięcie naukowe należy podkreślić jest wysoką wartość naukową, której niestety nie oddaje tytuł monografii, który uważam za nieadekwatny do zakresu treści podjętych w publikacji. Stanowi on mylący odnośnik do dwóch ostatnich rozdziałów. W rzeczywistości praca ma o wiele większy zakres i podejmuje zagadnienia, których nie sposób dociec po tytule pracy.

Do pozostałych prac wskazanych jako część osiągnięcia Habilitant zaliczył: (1) Treści nielegalne w postaci mowy ekstremalnej w cyberprzestrzeni jako zjawisko «kultury» internetowej, (w:) P. Jaroszyński (red.), Filozofia a cywilizacja. W rocznicę śmierci É. Gilsona i M.A. Krąpca OP, „Człowiek w kulturze. Pismo poświęcone filozofii i kulturze” 28/2018, s. 459-

478, ISSN 1230-4492; (2) Communication via le Web – Bienfait ou méfait?, „Środkowoeuropejskie Studia Polityczne”, nr 3/2016, s. 293-309, ISSN 1731-7517; (3) Ekspansywny wpływ cyberprzestrzeni na tożsamość człowieka, „Fides, Ratio et Patria. Studia Toruńskie” t. 9/2018, s. 51-64, ISBN 978-83-7631-847-9, ISSN 2392-1463; (4) Inżynieria społeczna - zagrożeniem dla bezpieczeństwa informacji w sieci, (w:) M. Baranowska-Szczepańska, J. Karwat (red.), Bezpieczeństwo współczesnego świata – edukacja, media i kultura, Poznań 2011, s. 119-128, ISBN 978-83-61449-36-2.

Wszystkie wymienione publikacje uzupełniają główny temat osiągnięcia naukowego i dotyczą szczegółowych zagadnień takich jak: mowa ekstremalna w postaci hejtu, siecioholizm, kradzież tożsamości, wykorzystywanie socjotechniki w internecie. Prace te pokazują negatywne strony internetu m.in.: uzależnienie, izolację, pseudokomunikację i pseudoinformacje, rozpowszechnianie nielegalnych i szkodliwych treści stwarzających nowe problemy politologiczno-prawne. Habilitant na podstawie przeprowadzonych badań postuluje usystematyzowanie i usprawnienie lub utworzenie nowych, odpowiednich organizacji krajowych, europejskich i światowych, których celem i zadaniem będzie dokonywanie penetracji potencjalnych zagrożeń oraz przygotowanie odpowiednich nowych regulacji dotyczących stricte cyberbezpieczeństwa. Ponadto wskazuje, że z jednej strony internet i cała cyberprzestrzeń stworzyły iluzoryczne poczucie bezkarności i anonimowości. Do najważniejszych wniosków z badań należy uznać ten, który podkreśla, że ani ustawodawstwa poszczególnych państw, ani też ustawodawstwo unijne, jak również zasady i działania pozaprawne nie zapobiegają w całości występowaniu nielegalnych i szkodliwych treści w internecie. Stąd niezbędnym wydaje się być (1) uwzględnianie przez instytucje międzynarodowe w swoich działaniach, różnych standardów etycznych obowiązujących na różnych obszarach, co ma służyć ochronie danego społeczeństwa przed obraźliwymi materiałami, zapewniając jednocześnie wolność słowa oraz (2) wzmocnienie współpracy sądowej i policyjnej między państwami członkowskimi Unii Europejskiej.

Ocena pozostałego dorobku naukowo-badawczego, dydaktycznego i w zakresie popularyzacji wyników badań naukowych Habilitanta

Oprócz publikacji wchodzących w skład cyklu stanowiącego osiągnięcie naukowe dorobek dr. Roberta Grochowskiego stanowią: 47 publikacje, w tym: 5 monografii, 12 artykułów w czasopismach naukowych, 25 artykułów w pracach zbiorowych, 2 rozdziały w pracach zbiorowych (dwie wersje językowe – polska i angielska), 2 artykuły w elektronicznych wydaniach pokonferencyjnych międzynarodowych konferencji naukowych oraz słowo wstępne do czasopisma naukowego. Jest to z punktu widzenia ilościowego dorobek znaczący.

Publikacje te potwierdzają, że od początku kariery zainteresowania naukowe Roberta Grochowskiego koncentrują się wokół problematyki komunikacji społecznej ze szczególnym uwzględnieniem roli czynników warunkujących i wpływających na przeobrażenia tej płaszczyzny komunikacji z powodu rozwoju technologii informacyjno-komunikacyjnych. Szczególną uwagę w publikacjach nie stanowiących podstawy ubiegania się o stopień naukowy dr Robert Grochowski poświęcił prawnym i etycznym uwarunkowaniom wykorzystania internetu jako przestrzeni wymagającej szczególnego podejścia krytycznego. Ważnym przekazem tych publikacji jest zwrócenie uwagi na fakt, że globalizacja mediów i rozwój internetu wpływa na wzorce zachowań, a masowe przekazywanie obrazów na odległość spowodowało zasadniczą zmianę w sposobie postrzegania świata, życia społecznego, wzorców kulturowych. Z kolei zasięg i siła reklamy uległa zwielokrotnieniu i dlatego warto przyrzeć się konsekwencjom tego stanu rzeczy i spojrzeć na nie z różnych perspektyw: etyki, prawa, polityki, bezpieczeństwa. Zagadnienia te podejmowane są w wielu publikacjach Habilitanta i w szczególności obejmują one historię, etykę, cele i funkcje reklamy; prawa człowieka i wolność słowa w odniesieniu do wolności reklamy; manipulacja i transparentność przekazów medialnych; etykę a zawód dziennikarza.

Spośród pozostałej aktywności naukowej Habilitanta należy podkreślić: udział w konferencjach naukowych (42), w tym czynny (20); członkostwo w stowarzyszeniach naukowych; przygotowywanie recenzji naukowych; redakcję naukową; udział w seminariach, warsztatach i szkoleniach mających na celu podniesienie kompetencji badawczych i dydaktycznych. Ponadto Habilitant uczestniczył w charakterze wykonawcy w różnorodnych projektach, głównie dydaktycznych i rozwojowych, w mniejszym stopniu naukowych. Dr Robert Grochowski nie pełnił funkcji kierownika projektu naukowego. Słabszą stroną dorobku

Habilitanta jest również stopień jego umiędzynarodowienia. Niewielka ilość publikacji obcojęzycznych, udziału w konferencjach międzynarodowych oraz stażach czy wymianach międzynarodowych przekłada się na wyniki naukometryczne. W odniesieniu do głównego nurtu badawczego stanowi to niewątpliwie niewykorzystaną szansę na upowszechnienie wartościowych wyników badań, które mają zdecydowanie międzynarodowy charakter.

W odniesieniu do pracy dydaktycznej dr. Roberta Grochowskiego warto zauważyć, że dominują w niej tematy bezpośrednio powiązane z prowadzoną działalnością naukową. Przywołane w autoreferacie aktywności w tym obszarze pozwalają stwierdzić, że Habilitant jest bardzo zaangażowany w organizację i realizację procesu dydaktycznego czego dowodem jest m.in. uzyskiwanie wysokich ocen w studenckich ankietach ewaluacyjnych. W latach 2012-2021 dr Robert Grochowski wypromował 85 licencjatów na kierunkach dziennikarstwo i komunikacja społeczna oraz informatyka medialna AKSIM w Toruniu oraz 30 prac magisterskich. W zakresie aktywności organizacyjnej podkreślić należy, że dr Robert Grochowski pełnił funkcję Kierownika Zakładu Promocji i Reklamy w WSKSIM w Toruniu. Na uwagę zasługuje również aktywność popularyzacyjna Habilitanta.

Wnioski końcowe

Dorobek habilitanta pomimo nieznacznego stopnia umiędzynarodowienia jest znaczący w zakresie ilościowym i jakościowym, zaś poddane ocenie osiągnięcie naukowe w szczególności monografia *Polityka Unii Europejskiej wobec nielegalnych treści w internecie* z 2022r. stanowi ważny wkład w rozwój dyscypliny nauki o polityce i administracji.

Uważam tym samym, że dorobek naukowo-badawczy oraz dydaktyczny dr. Roberta Grochowskiego jest zgodny z normami i standardami określonymi w ustawie z dnia 14 marca 2003r. o stopniach naukowych, tytule naukowym i tytule w zakresie sztuki (DZ.U. Nr 65, poz. 594 ze zm. DZ.U. z 2005, nr 164, poz. 1365 i tym samym wnioskuję o dopuszczenie Roberta Grochowskiego do dalszych etapów przewodu habilitacyjnego.

Sylwia Mrozowska

Gdańsk 12.04.2023r.

Mrozowska Sylwia

